

מראי מקומות - סוכה

נד.

א. א"כ מאי ולא כלום

כ' הריטב"א דמלשון זה יש להביא ראיה דלפי ר' יהודה צריך לתקוע התר"ת בנשימה אחת, וממילא למדין לדידן לענין שברים תרועה. והק' האבני נזר (או"ח תמ"ג), לרש"י דס"ל דאי"צ נשימה א', למה הוציא תיבות "ולא כלום" מפשטן. ותני ע"פ מש"כ התרומת הדשן, דאם תוקע השברים ותרועה בנשימה א' לא יצא, דאי"צ תרועה בכלל, וא"כ י"ל דה"ה לר' יהודה, דאם תוקע בנשימה א' תרועה ותקיעה, אי"צ לא תרועה ולא תקיעה, ולכן צריך לעשותן בתרי נשימות דוקא.

ב. כיון דתקע לפתיחת שערים, למעלה עשירית ל"ל דתקע כ' המהרש"א, דלאו היינו תקיעות דפתיחת שערים דמתני', דזה לא שייך הכא, אלא כוונתו לפתיחת שער העליון ושער התחתון, דקתני שהיו תוקעין בהן לשמחת בית השואבה.

ג. כיון דתקע למילוי המים, ע"ג המזבח ל"ל

פרש"י, כיון דכבר תקע למילוי המים, וגמירי חשבון התקיעות בחג, א"כ ל"ל לתקוע גם ע"ג המזבח משום ערבה, הא כל הני תקיעות דחג היו משום ושאתם מים בששון, ועדיף לעשות תקיעות שהם בשביל מילוי המים ממש. וע' בעמק ברכה (שמחת בית השואבה א'), שלמד בדעת הרמב"ם דתקיעות שע"ג מזבח לא היו בשעת זקיפת הערבה, אלא קרוב לניסוך המים. וע"ז הק' הגמ', דכיון דכבר תוקעין שום תקיעות למילוי המים, ל"ל לתקוע עוד בשביל ניסוך המים, דהיינו ע"ג המזבח. וביאר דזהו המקור לשי' הרמב"ם דפתיחת שערים עליונים ותחתונים אינם מיוחדים לסוכות, אלא בכל הרגלים תקעו אותן, דלא היו שום תקיעות מיוחדים לניסוך המים אלא תקיעות דמילוי המים, ומח' התנאים לענין ע"ג המזבח.

ד. לפי שאין תוקעין למילוי מים בשבת

פרש"י, שכבר נתמלאו מע"ש. והק' המהרש"א (סוף נד), ל"ל האי טעמא שכבר נתמלאו מע"ש, הא ביו"ט שנתמלאו בו ביום נמי לא דחו התקיעות יו"ט, והניח בצ"ע. וע' בערוך לנר לעיל (בסוף נ), שכ' דס"ל לרש"י דאם הי' איזה צורך להתקיעות, היו דוחין שבת, כיון דאינן אלא שבות, ואין שבות במקדש. אלא דכיון דאין התקיעות אלא בשביל שמחת בית השואבה, לכן לא דחו שבת ויו"ט בשביל זה. אבל מ"מ הי' מקום לומר, דכיון דהתחילו כבר בשמחה במוצאי יו"ט הראשון, א"כ אף דלא דחו התקיעות יו"ט ראשון, אבל עכשיו י"ל דשפיר דחו שבת. וע"ז תי' רש"י דמ"מ פשוט שאין תוקעין בשבת, ומשום שאין ממלאין המים אלא מקודם שבת.

ה. לפי שאין תוקעין למילוי מים בשבת, דבצרי טובא פרש"י, בצרי כל הני דמילוי מים, שער העליון והתחתון, ושער המים, ולגבי מזבח. והעיר בחי' ר' מאיר שמחה, דשי' הרמב"ם דשער העליון ושער התחתון תוקעין בכל רגל, ולא הי' משום מילוי המים. וכ' דאה"נ, הגם דלא בצרי טובא, ועדיין היו תוקעין מ"ח, מ"מ לא קתני שבת שבתוך החג, דא"כ לא שמעי' דהלכתא כראב"י מהא דתוקעין על גבי מזבח, דהא גם רבנן מודו דבשבת תוקעין על גבי מזבח, כיון דאין תוקעין על גבי מעלה עשירית. אבל הק' על תי' זה, דא"כ שפיר שייר שבת שבתוך החג דהוה מ"ח, והניח בצ"ע. ובהערות להגרי"ש תי' דאף הרמב"ם מודה דאין תוקעין על גבי המזבח אלא בחג, וכמו דחזינן דאמרי' דכיון דתקע במעלה עשירית ל"ל לתקוע ע"ג המזבח, אלמא דמישך שייכי להדדי, וא"כ אף הרמב"ם מודה דלא תקעו מ"ח בשבת [אולם העיר דק"ק לשון "בצרי טובא", כיון דלא בצרי אלא ג', וצ"ע].

ו. ליתני שבת שבתוך החג היו שם

ארבעים ושמונה דשמעת מינה תרתי

הק' הרש"ש, לכאו' איכא עוד ש"מ, דש"מ דאין תוקעין לפתיחת שערים בשבת. ותני דלא הי' צריך לשנות שבת שבתוך החג ללמדנו זה, דכיון דלא אשכחן דתוקעין נ"א, ממילא ש"מ דאין תוקעין לפתיחת שערים בשבת.

ז. שייר ערב הפסח

פרש"י, וכל כת קוראה את ההלל ג' פעמים, וכת שלישית לא גמר ההלל ג' פעמים, אבל עכ"פ כל הג' כתות עכ"פ התחילו לומר הלל ג' פעמים, והתקיעות היו בתחלת הקריאה, וממילא תקעו הט' תקיעות לכל כת. והק' תוס', דאין הלשון משמע כן, אלא משמע דאפי' כת ראשונה לא התחיל לומר הלל פעם ג'. וע' בערוך לנר מש"כ לדחות קו' זו, וגם כ' ליישב מה שהק' תוס' דמשמע דבראשי פרקים היו תוקעין, ולא בתחלת הקריאה, כ' דאדרבה, משמע דבאמת תקעו קודם הקריאה, ודלא כשאר שירים שתקעו בראשי פרקים.

ח. שייר ערב הפסח

פרש"י, וכל כת קוראה את ההלל ג' פעמים. ומבואר מדברי רש"י, דמה שהיו תוקעין, היינו בשעת קריאת ההלל של הכתות. והק' תוס' מהא דאין בתוספתא דהלויים היו עומדים על דוכנם ואומרים את ההלל בשיר, הרי דהלויים הם הקוראים את ההלל, ולא הכתות. וכ' בחי' הגרי"ז על הרמב"ם (הל' קרבן פסח), דמבואר מדברי רש"י דהלל זה של שחיטת

מראי מקומות - סוכה

נד. (המשך)

אמירת הלל בעשייתו, וזהו על דרך מה דאי' בפסחים (צה:), אפשר ישראל שוחטין את פסחיהן ואין אומרים הלל. וס"ל לרש"י דזה ודאי קאי על העושין הפסחים, דהיינו הישראלים. אבל מ"מ אי' ג"כ דין שני, דהלויים צריכים לומר שירה משום זבחי שלמיכם, ומשו"ה הי' חליל וחצוצרות בהקרבת הפסח. וע"ש שביאר למה אמרו הלויים הלל דוקא, לאפוקי שיר אחר, ואכמל"י.

וע' בהערות להגרי"ש כאן, שהעיר על תוס', דהא ודאי משמע דהגמ' בפסחים שם מייירי בישראלים עצמן, וא"כ מה הק' מהא דהלויים היו אומרים הלל, הרי הכתוב ג"כ אמרו הלל. ותי' דאה"נ, ודאי מודים תוס' דגם הישראלים היו אומרים הלל בשעת שחיטת פסחיהן, אלא דס"ל דמשמעות התוספתא היא דהתקיעות היו בשעת קריאת ההלל של הלויים, ולא בשעת קריאת הישראלים.

הפסח דינה כמו כל אמירת הלל דעלמא, וכמו שטעון הלל באכילתו, וע"כ אין שייך זה כלל ללויים, רק הכתוב בעצמם המקריבים אומרים אותו, דלאו שיר של קרבן הוא דטעון לויים. אולם הק' מהמשנה בערכין (י), דאי' די"ב ימים בשנה החליל מכה לפני המזבח, וקחשיב שם גם שחיטת הפסח ראשון ושני, והרי דין חליל שייך רק לדין שיר שעל הקרבן של הלויים [וגם רש"י בעצמו פי' כן בערכין], ואם דין אמירת הלל הוא ע"י הכתוב עצמן, א"כ מה שייך בזה חלילין. עוד הק' מהא דתנן דהיו תוקעין בחצוצרות בשעת הקרבת קרבן פסח, וחצוצרות שייכי רק לשירת הלויים, ולרש"י מה שייך כלל דין חצוצרות. וכ' דע"כ מוכרח בדעת רש"י שהיו ב' דינים בשחיטת הפסח, חדא הדין דעל זבחי שלמיכם האמור גבי חצוצרות, וזה מרבה דין שירה, שגם בקרבן פסח יש דין שירה על הקרבן, ויש דין אחר, המיוחד לקרבן פסח, דהיינו שצריך

נד:

הטורי אבן, דדין תדיר תלוי בשם הדבר, וכיון דשם שיר של שבת תדיר טפי משם שיר של ר"ח, לכן שפיר אמרי' דחשיב תדיר טפי משל ר"ח, ותדיר קודם.

ד. לידע שהוקבע ר"ח בזמנו

פרש"י, דרוב בני אדם לא ראו חידוש הלבנה. ודייק מזה המנחת חינוך (שיב, ד), דדוקא היכא דנראה החודש בזמנו, דהיינו ביום ל', צריך פרסום, אבל היכא דנתקדש ממילא ביום ל"א, אי"צ פרסום, ולא אמרי' בזה דשיר של ר"ח קודם לשיר של שבת.

ה. ניתנין מחצי כבש ולמטה

פרש"י, ששה כהנים הזוכים בהולכת אברים... עד שיבא המעלה ומקטירן. וע' במשנה למלך (תמידין ומוספין ד, ו), שדייק מדברי רש"י דהמעלה הוא המקטיר, ודלא כשי' הריטב"א ביומא, דס"ל דאחר שהמעלה מעלה האברים למזבח, הזורק בא ומקטירן, וכ' המשל"מ דאינו יודע היכא רמיזא דבר זה. עוד כ' דמשמעות דברי הרמב"ם הוא כשי' רש"י, דהמעלה הוא המקטיר.

א. אטו ערב שבת שבתוך החג מי אית' בכל שנה, וכו' הק' הערוך לנו, למה לא תי' דעכ"פ ברוב שנים אי', וא"כ י"ל דמידי דליכא ברוב שנים לא קתני, ומילתא דאי' ברוב שנים קתני. והרי מצינו כע"ז בפסחים (ע), דשבעה אי' ברוב שנים, והניח בצ"ע.

ב. ובמוצאי שבת לא היו מבדילין

פרש"י, על הכוס. וע' ברש"ש בשבת (קיד:), דהעיר דשם פרש"י דלא היו מבדילין בתפילה. וביאר דבשבת אזיל כהשיטות דס"ל (או"ח תקנ"ט) דאם חל מילה בתשעה באב דלא יברך על הכוס ויתן לתינוק, דחיישינן דלמא אתי למסרך. ובסוכה אזיל בשי' הרשב"ם ועוד דס"ל דכיון דלא חל בכל שנה, ממילא לא שייך בזה דאתי למיסרך, וא"כ הציור דיוה"כ החל במוצ"ש דומה לזה.

ג. ואמאי, תדיר ושאינו תדיה, תדיר קודם

ע' במנחת אברהם (מנחות עמ' שיז), שא' הק' להגרי"ז, הא השיר של שבת הי' הזי"ו ל"ך, ונמצא דלא אמרו שיר זה אלא א' מו' שבועות, משא"כ שיר של ר"ח אומרים א' ל' יום, וא"כ לכאוי' הוי שיר של ר"ח תדיר טפי. ואמר להוכיח מזה כחידושו של